Dimmalætting

um vikuna

Nr. 65 • 120. árgangur • 9. apríl 1997 • Tlf. 11212 • Fax 10941

– ÁLÍTANDI TÍÐINDI

7 kr.

Bert Oljufyrisitingin var í posanum hjá Atla Dam

22. desember 1992 var ein stórur dagur. Tá skrivaðu Atli Dam og Poul Schlüter undir eina avtalu. Politiskt varð proklamerað, at Atli Dam kom heim við undirgrundini – í veruleikanum hevði hann bert Oljufyrisitingina í posanum. Undirgrundin kann nevniliga ongantíð gerast føroysk ogn burturav.

Georg L. Petersen

Erlendur Patursson, sáli, hevði eitt hjartamál, sum hann í sínum politiska lívi legði stóran dent á: Føroyingar skuldu ogna sær rættin til undirgrundina.

Hann kom ongantíð á mál. Bert kundi Anker Jørgensen einaferð taka til, at um føroyingar fingu undirgrundina, so merkti tað loysing.

Tað ber nevniliga ikki til at yvirtaka undirgrundina sum eina ogn hjá føroyingum. Ríkið eigur undirgrundina – grønlendingar og danir eiga hana líka so nógv sum føroyingar.

Tí kom tað heldur óvart á mangan, tá Atli Dam í 1992 kundi siga, at nú hevði hann undirskrivað eina avtalu, har føroyingar yvirtóku undirgrundina. Hví høvdu danir so knappliga broytt støðu?

Orsøkin var, at danir við avtaluni bert yvirlótu føroyingum umsitingina av rá-evnunum í undirgrundini – undirgrundin var framvegis ogn hjá ríkinum.

Hetta framgongur eisini týðiliga í einum aftursvari til Svein Ísheim Tummasson og Ólav Christiansen, sum høvdu sett forsætismálaráðnum eina røð av spurningum í 1994. Um undirgrundina svarar forsætismálaráðið soleiðis:

»Det kan bekræftes, at der i forbindelse med hjemmestyrets overtagelse af sagsområdet »råstoffer i undergrunden« den 22. desember 1992 var enighed om, at overtagelsen ikki berørte statens højhedsret, som efter danske retsprincipper ikke kan overdrages til en enkelt del af riget, dennes befolkning eller en hjemmestyremyndighed. Statsministeriet finder ikke, at man herudfra kan udlede yderligere men hensyn til fortolkning af hjemmestyreloven.«

So tað einasta Føroyar fingu, var eina umsiting. »Højhedsret« merkir alla yvirvøld og avgerðarrætt.

– Danir vóru í hesum máli í góðari tíð. Teir vistu um møguleikarnar í undirgrundini og valdu at leggja umsitingina til Føroyar av politiskum ávum. Teir løgdu umsitingina út til regiónina, har ráevnini møguliga vóru, sigur Sveinur Ísheim Tummasson, sum hevur granskað viðurskiftini millum Føroyar og Danmark.

Gjørdu danir ikki hetta, skuldi øll umsiting vera í Danmark, og har í liggur ein politiskur vandi.

– Danir hava allatíðina ein nationalistiskan anda í nakkanum, sigur Sveinur.

Men hóast alt varð lagt til Føroyar at umsita, so eru danir framvegis við. Teir boraðu í Lopra og eru við DOPAS í bólkinum Amerada Hess Group. Oljufeløgini hava longu viðurkent danska leiklutin. Tað er eisini rættiliga upplagt, at danir hava fyrimun framum útlendsk oljufeløg, tí føroyingar megna best at samskifta við danir. Tað ber so eisini til at trekkja upp á danska ekspertisu í oljuspurningum á øllum økjum. Henda ekspertisa er kanska ikki so løtt at fáa hendur á, tá talan er um eitt útlendskt felag, sum ongar skyldur hevur mótvegis føroyingum. Tað hava danir í statsrættarligum høpi.

– Danir eru í veruleikanum ikki okkara mótspælarar, men viðspælarar í hesum máli. Vit hava fingið lutfalsliga stórt vald í mun til íbúgvaratalið. Vit koma sjálvsagt eisini at fáa stóran part av ágóðanum. Men vit kunnu ikki knappliga fara at spæla solo. Tað kann staturin ikki góðtaka, sigur Sveinur Tumasson.

Útflytari nøgdur við »Pasadena«

Sum marknaðurin er í løtuni, er Poul Michelsen, stjóri á Faroe Seafood Prime, nøgdur við verandi loysn. – Men skulu vit gera okkum galdandi á retail-marknaðinum, verður neyðugt við størri flutningsfrekvensi, sigur hann.

Eli Guttesen

– Við nýggja skipinum og broyttu fráfaringartíðunum meti eg, at Skipafelagið uppfyllir flestu av ynskjunum, sum føroysku fiskaútflytararnir og útlendsku keypararnir høvdu um rutuna, sigur Poul Michelsen, stjóri á Faroe Seafood Prime.

– Hóast tað nú verða tvær fráferðir úr Føroyum um vikuna, verður tað fyri útflytaran ein og sami dagur, tí við fyrra túrinum náa vit til Týsklands, meðan vit við tí seinnu fráferðini náa til Fraklands og Suðureuropa. Sostatt verður tað bara eina ferð um vikuna til hvønn av teimum marknaðunum.

– Tað vit kundu hugsa okkum var, at miðað varð nú ímóti, at frekvensurin á rutuni varð øktur, so vit kundu komið á marknaðin tvær ferðir um vikuna. Hetta er millum annað eitt krav, um vit skulu gera okkum galdandi á retail- marknaðinum í Europa. Men fyrst er neyðugt at síggja, hvussu henda broytingin tekur seg út, og um flutningstørvurin økist.

– Fyri okkum hevur tað ikki so stóran týdning, um útflutningurin fer fram við kølitrailarum ella kølibingjum. Avgerandi er, at køliketan er óbrotin og at komið verður rættstundis á marknaðin. So sum Clare røkti rutuna, kundu vit ikki halda fram, sigur Poul Michelsen.

Donsku viðurskiftini við Kina í vanda

(REUTER) Danski uttanríkismálaráðharrin Niels Helveg Petersen stendur fast við sitt í sambandi við mannarættindini í Kina.

Óði spann í kinesisku myndugleikarnar, tá danir kunngjørdu, at teir fara at leggja mannarættindarligu viðurskiftini í Kina fyri ST.

Kina hevur ávarað Danmark um, at tað kann fáa búskaparligar og politiskar avleiðingar fyri danir, um teir heita á ST um at taka eina støðu til mannarættindini í heimsins fólkaríkasta landi.

Kinesiska stjórnin hevur bjóðað sær til at skriva undir altjóða ST-sáttmálan um búskaparlig, sosial og mentanarlig rættindi.

Niels Helveg Petersen fegnast um hetta, men heldur ikki, at tað er nóg mikið.

Hann sigur, at hatta hevur Kina sagt so ofta, uttan at nakað er hent.

Danski uttanríkismálaráðharrin fær nógvan stuðul úr Fólkatinginum, men fjølmiðlarnir ivast í, um lítla Danmark hevur gloypt um ein størri bita, enn landið er ført fyri at tyggja.

Danskar fyritøkur, sum hava gjørt stórar íløgur í Kina, stúra eisini fyri tí, sum hendir í løtuni.

elj

Góð útróðrarlíkindi á Internetinum

Alla næstu viku fara tiltøk at vera, har tú kann fáa meira at vita um Internetið og hvussu tað kann vera brúkt. Sjey fyrilestrar við føroyskum og útlendskum røðarum fara at vera á Landsbókasavninum. Í Nóatúni ber til hjá øllum at royna seg við útróðri á netinum – við kønari vegleiðing. Seinasta dagin skal besta heimasíðan í eini skúlakapping finnast.

Katrin Petersen

Mánadagin byrjar ein vika, sum fyri vinnulívsfólk, skúlafólk og annars øll áhugað fer at vera merkt av Internetinum.

Skúlanæmingar hava longu gjørt sítt til at gera næstu viku spennandi. Fyri jól varð ein kapping útskrivað, har 9. og 8. flokkar kundu dystast um, hvør kundi gera bestu heimasíðuna. Hesar kunnu øll fara inn á og síggja tað, næmingarnir hava valt at víst. Lyklaorðini í uppgávuni vóru »søga, samfelag og umhvørvi.« Men bert sum ein víður karmur. Friggjadagin fara ein heimasíðusmiður, ein lærari og eitt fólk úr Landsskúlafyrisitingini at gera av, hvør av teimum tólv flokkunum skal vinna. Tey hepnu sleppa til Íslands at vitja skúlar og annað, sum brúkar nýggja teldutøkni.

Fleiri fyrilestrar

Fyrilestrar verða at hoyra á Landsbókasavninum fyrstu fýra dagarnar. Arne Poulsen fer at røða um leiklutin hjá landsstýrinum í Internethøpi mánadagin. Týsdagin verður Keld Larsen frá Undirvísingarmálaráðnum at hoyra, eins og Petur Petersen av handilsskúlanum á Kambsdali. Báðir fara at tosa um Internetið í skúlanum.

Vinnulívið sleppur fram at mikudagin – Tórarinn Stefansson úr Íslandi og Ólavur Gregersen úr Føroya Arbeiðsgevarafelag fara at røða.

Hósdagin verður høvuðsevnið óruddið á Internetinum. Fyrilestrarnir eru um stóru nøgdina av upplýsingum, vit finna, tá vit rógva út.

Vil tú royna Internetið, er eisini møguleiki fyri tí. Í Nóatúni verður eitt Internet-vagl, har tú kann sleppa at rógva út. Tað ger onki, um tú ikki veit nakað um, hvussu ein rør, tí vegleiðarar vera alla tíðina á vaglinum.

Í BLAÐNUM Í DAG

Ávaringartól skulu tryggja fólk og heim

Á marknaðinum finst ein hópur av tólum, ið ger tað møguligt hjá fólkum at boða frá, um tey verða álopin, eru fyri harðskapi ella fráboða, um óboðin gestur fremur innbrot í húsið. Ein dani ynskir sølufólk í Føroyum til hesa trygdarútgerð.

Heimatíðindi, síða 3

Vaktarmaður dømdur fyri neyðtøku

Friggjadagin í farnu viku varð ein vaktarmaður í Havn dømdur fyri at hava neyðtikið eina unga kvinnu. Maðurin skal inn at sita í tiggju mánaðir og skal tilsamans gjalda okkurt um 55.000 krónur, harav 30.00 til ungu kvinnuna.

Heimatíðindi, síða 3

Stak ófriðarligt um vikuskiftið

Boð vóru ofta eftir politinum seinasta vikuskiftið. Harðskapur, innbrot, herverk, rúsdrekkakoyring, húsaófriður og hundaóskil vóru á skránni hjá svørtkløddu monnunum.

Heimatíðindi, síða 4

Sjúkrabilafólk hava havt ávísa framgongd

Jógvan Jensen, leiðari á Sjúkrabilatænastuni hjá Landssjúkrahúsinum, sigur, at læknar, ið hava móttikið sjúklingar frá sjúkrabili, hava staðfest framstig hjá sjúkrabilafólkunum.

Heimatíðindi, síða 3

Tríggjar drúgvar kappingar líða nú móti endanum

Tað eru tíggju mánaðir síðani fyrstu dystirnir í europeisku kappingunum vórðu avgreiddir. 190 lið byrjaðu í kappingini og einans 12 eru eftir í dag.

Ítróttur, síða 8

✔ Bøkur ✔ Heftir
✔ Brævørk ✔ Kontoavrit
✔ Brævbjálvar ✔ Visitkort
✔ Fakturar ✔ o. m. a.

Verður skjótt og væl greitt úr hondum á

Dimmalætting

Tlf. 11212 • Fax 17681